מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר את תוכן השיר ואת הבקשה המרכזית של הדובר
- לזהות את המבנה המעגלי ואת אמצעי הלשון בשיר
- לנתח את הקשר בין הווידוי לבין הבקשה החוזרת

גרסה רגילה – כל הפריטים.

חלק א' – הבנת השיר

1. ב – שתהיה לו אם ואחות ותיתן לו מחסה
2. ג – הבית האחרון זהה לבית הראשון
3. ד – את הכוכבים
4. ב – נעורים ואהבה
5. ב – היא דמות שאינה מדברת כלל
6. ב – הגנה ומחסה

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. נכון – כך מצוין במבנה השיר
2. לא נכון – הבית החמישי זהה לבית הראשון ויוצר מבנה מעגלי
3. לא נכון – הדובר הוא אדם בודד ומיואש שמרגיש שהחמיץ את חייו
4. נכון – כל השיר הוא פנייה אחת אינטימית של הדובר
5. נכון – כך מצוין במבנה החריזה של השיר
6. נכון – יש כאן רמיזה למקרא

חלק ג' – השלמת מילים

1. אחות
2. מקלט
3. כוכבים
4. דבר
5. רחמים
6. מעגלי

חלק ד' – התאמה - מושגים ואמצעים

- 1 – ה (הבית הראשון חוזר בסוף השיר)
- 2 – ג (שני בתים בנויים באותו אופן)
- 3 – א (החיק מתואר כמקלט וכקן)
- 4 – ב (שאלה שלא מצפים לתשובה עליה)
- 5 – ד (קשר ללשון המקרא והתפילה)

חלק ה' – סידור שלבי הווידוי

1. הדובר מבקש מחסה וחום מהנמענת
2. הדובר מגלה בשעת בין השמשות את סודו
3. הדובר מספר שלא הכיר נעורים ואהבה
4. הדובר מסביר שהכוכבים רימו אותו וחלומו עבר
5. הדובר חוזר על הבקשה מהבית הראשון

חלק ו' – כתיבה ועיון

1. התלמיד/ה יסביר שהדובר מחפש הגנה, חום וקבלה ללא תנאים, לא תשוקה. אפשר להזכיר את דימוי הכנף והקן.
2. יש לקבל תשובה מנומקת המזכירה את שתי האפשרויות - מעגל ללא מוצא, או המשך הפנייה כתקווה.

כרטיס יציאה – מה לחפש

- בקשה למחסה, להיות אם ואחות - חוזרת בבית האחרון
- הבית החמישי זהה לראשון, יוצר מסגרת של בקשה-וידוי-בקשה
- שאלה רטורית ותקבולת לבית הקודם/הבא

טיפים להפעלה:

- אפשר לקרוא את השיר בקול רם ולהדגיש את הקצב השקט והאינטימי
- כדאי לדון בזהות הנמענת האפשרית - אישה, אם, שכינה, שירה - ולתת לתלמידים להביע דעה
- אפשר להשוות בקצרה לשיר אחר על אכזבה או החמצה כדי להעמיק את ההבנה

דף תרגול: "הכניסיני תחת כנפך" - ביאליק

דף התלמיד/ה רגיל

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

השיר "הכניסיני תחת כנפך" הוא פנייה אחת ארוכה של דובר בודד אל דמות נשית, ובו הוא מבקש ממנה מחסה וחום, ולא אהבה סוערת.

1 חלק א' – הבנת השיר

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה מבקש הדובר מהנמענת בפתיחת השיר?

(א) שתצא איתו למסע (ב) שתהיה לו אם ואחות ותיתן לו מחסה (ג) שתסלח לו על חטא

(ד) שתשיר לו שיר ערש

2. מה מיוחד במבנה השיר?

(א) אין בו חריזה כלל (ב) כל בית ארוך מקודמו (ג) הבית האחרון זהה לבית הראשון

(ד) הוא כתוב כדיאלוג

3. את מי מאשים הדובר בכך שחלומו התבדע?

(א) את הנמענת (ב) את אביו (ג) את עצמו בלבד (ד) את הכוכבים

4. מה הדובר מרגיש שהחמיץ בחייו?

(א) כסף ורכוש (ב) נעורים ואהבה (ג) חברים ומשפחה (ד) בריאות וכוח

5. מה תפקיד הנמענת בשיר?

(א) היא עונה לדובר בכל בית (ב) היא דמות שאינה מדברת כלל (ג) היא מספרת את הסיפור

(ד) היא שרה שיר

6. מה מסמלת הכנף בשיר?

(א) חופש ותעופה (ב) הגנה ומחסה (ג) עושר וכבוד (ד) נסיעה למקום רחוק

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	השיר בנוי מחמישה בתים בני ארבעה טורים כל אחד	☐	☐
2	הבית החמישי שונה לגמרי מהבית הראשון	☐	☐
3	הדובר בשיר הוא אדם צעיר ומאושר	☐	☐
4	השיר מתאר פנייה אחת ארוכה ושקטה	☐	☐
5	יש בשיר חריזה בין הטור השני לרביעי בכל בית	☐	☐

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
6	הביטוי "תחת כנפך" מזכיר את בקשת רות מבועז	☐	☐

3 חלק ג' – השלמת מילים

השלימו את המילה החסרה.

1. הדובר מבקש מהנמענת שתהיה לו אם ו_____

2. הדובר מבקש שחיקה יהיה _____ לראשו

3. לפי הדובר, ה_____ רימו אותו

4. בסוף השיר הדובר אומר שאין לו _____ בעולם

5. השיר נכתב בשעת בין השמשות, שעה של _____

6. הבית הראשון חוזר בסוף ויוצר מבנה _____

4 חלק ד' – התאמה - מושגים ואמצעים

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. מבנה מעגלי	___	**א.** החיק מתואר כמקלט וכקן
2. תקבולת	___	**ב.** שאלה שלא מצפים לתשובה עליה
3. מטפורה	___	**ג.** שני בתים בנויים באותו אופן
4. שאלה רטורית	___	**ד.** קשר ללשון המקרא והתפילה
5. רמיזה	___	**ה.** הבית הראשון חוזר בסוף השיר

5 חלק ה' – סידור שלבי הווידוי

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	הדובר מגלה בשעת בין השמשות את סודו
☐	הדובר חוזר על הבקשה מהבית הראשון
☐	הדובר מסביר שהכוכבים רימו אותו וחלומו עבר
☐	הדובר מבקש מחסה וחום מהנמענת
☐	הדובר מספר שלא הכיר נעורים ואהבה

6 חלק ו' – כתיבה ועיון

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. הסבירו מדוע הדובר מבקש להיות לו אם ואחות, ולא אהבה רומנטית. כתבו 4-5 שורות.

2. האם החזרה על הבית הראשון בסוף השיר מבטאת ייאוש או תקווה? נמקו את עמדתכם.

כרטיס יציאה

מה מבקש הדובר מהנמענת בתחילת השיר ובסופו?

מהו המבנה המעגלי של השיר וכיצד הוא בא לידי ביטוי?

איזה אמצעי אמנותי מופיע בטורים 'אומרים, יש בעולם נעורים - היכן נעורי'?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀